पदार्था होमनिष्पादकाः । अग्निशब्दद्वयेनाहवनीयगार्हपत्यौ विवक्षितौ । उपवक्तृशब्देनानुवचनकर्त्तुर्होतुः पुरा प्रैषवक्ता मैत्रावरुणो विवक्षितः । चित्त्यादयः शारीरपदार्थाः स्रुगादिरूपा इति वाक्यार्थः । अस्मिन्मन्त्रे स्रुगादीनां होमसाधनानां दशानामभिहितत्वात् । अयं मन्त्रो दशहोतेत्युच्यते । सोऽयं मन्त्रस्य पूर्व्वभागः । उत्तरभागस्तु ग्रहशब्दवाच्य एवमाम्नातः । वाचस्पते विधनामन् । विधेम ते नाम । विधेस्त्वमस्माकं नाम । वाचस्पतिः सोमं पिबतु । अस्मासु नृम्णं धात्स्वाहेति । हे वाचस्पते वाचः पालक हे विधे जगद्विधातः । हे नामन् सर्व्वस्य वशीकर्त्तः ते तव नाम विधेम अस्मदनुग्रहकारी देवोऽयमित्येवं प्रसिद्धिं कुर्म्मः । यद्वा नमनं प्रह्वीभावं सम्पादयामः त्वमप्यस्माकं नामविधेः देवेषु मध्ये यजमानोऽयं यथाशास्त्रं हुतवानिति प्रसिद्धिं कुरु । अयं वाचस्पतिर्मदीयं सोमसदृशमाज्यं पिबतु । अस्मासु होमकर्त्तृषु नृम्णमपेक्षितं धनं धाद्वाचस्पतिः सम्पादयतु इमं वृत्तान्तमुद्दिश्य जुहुधीति स्वकीया वागाह । अत्र वाचस्पत इत्यादि नृम्णं धात् इत्यन्तो ग्रहभागः । तेन ग्रहभागेन स्वाहाकारेण च सहितं तं दशहोतृमन्त्रं मनसोच्चार्य्य कस्मिंश्चिद्दर्भस्तम्बे आज्येन हुतवान् । ततो होमसामर्थ्यात् स प्रजापतिः कामिताः प्रजाः ससर्ज ताः सृष्टाः प्रजा अनुरागरहिताः अस्मात् प्रजापतेरपक्रान्ताः स च प्रजापतिर्वाचस्पत इत्यादि ग्रहभागपठितसामर्थ्येन ताः प्रजाः पुनरगृह्णात् । ततो गृह्णा-